

Arxiu Històric de l'Hospitalet.
C/ Joan Pallarès s/n.
08901 - L'Hospitalet.

Persona entrevistada: **Miquel Ferrer Ribas.**
FONS: **LA MARINA.**
Data: Desembre 2.000
Entrevistadora: Dolors Marín.
Duració: 1 hora.
Signatura: Ot7

CARA A:

Miquel Ferrer Ribas.

I a la seva casa, que vostè és pagès, tenien un "mot" o "algo"?
"Cal Neguit".

Ah, "Cal Neguit", no l'havia sentit mai.
Carai, és un dels més antics, eh? poder.

Dels de Santa Eulàlia?

Aquesta casa que estem és la segona casa que es va fer aquí al carrer Mitja Galta, després va ser al carrer... no me'n recordo... Bueno, és igual, de Santa Eulàlia. Pi i Maragall, després del carrer Mitja Galta, Pi i Maragall. Encara venen adreces de coses d'abans, a nom del meu avi o del meu pare, antigues, amb adreça del carrer Mitja Galta.

I es deia Mitja Galta?

Ja l'he dit; abans Pi i Maragall.

Pi i Maragall.

Sí, sí.

I a això li deien la Mitja Galta també?

Carrer Mitja Galta perquè a aquesta carretera només hi havia cases a aquesta banda d'aquí, i per això el deien el carrer Mitja Galta. I aquesta casa és la segona casa que es va fer aquí al carrer Mitja Galta, o sigui, que és la més antiga, la primera ja està a terra, eh? Ara li toca a aquesta, és la última.

I de quin any... aquesta casa? Se'n recorda?

Exactament no me'n recordo, però sí que fent una mica de memòria, aquí al costat hi havia una casa de pagès...

Sí, més antiga, sí.

Vivien aquí de llogaters i llavors van comprar això i el meu pare em sembla que va néixer aquí al costat, però el meu oncle que es porten dos anys, ja va néixer aquí. O sigui, el meu pare ara tindria 84 anys, o sigui que 80 anys o 82.

Déu n'hi do! I aquesta casa és molt gran, és una de les poques cases de pagès que hi ha a Santa Eulàlia.

Aquesta casa té aquesta planta baixa, el primer pis que habitem nosaltres, després a dalt hi ha un altre replà llogat i a dalt un altre replà que hi ha les golfes, hi havia les golfes. Ara són dos pisos que també estan llogats. I aquí vivien els mossos abans.

Els mossos que tenien a la casa.

Sí, sí.

I el bestiar que el tenien, a la casa d'aquí el costat?

No, lo d'aquí al costat, això era un magatzem de làmpares, una fàbrica de làmpares i aquí al darrera hi ha un pati que dona al carrer de darrera.

Tot això eren camps, no?

Tot eren camps això. Aquí es feia l'envelat, se'n recorda? Aquest camp d'aquí sota casa, aquí es feia l'envelat. Això fa que està edificat 22 ó 23 anys només.

Fa molt poc.

Sí, això està de fa molt poc. Inclús aquesta plaça d'aquí que li diuen la plaça de Camilo José Cela, doncs un historiador d'Hospitalet, el Pep Ribas no sé si el coneixes...

Sí, sí.

Doncs va volguer que aquí possessin... perquè la gent la coneix per la plaça de Cal Neguit: "A on aneu?". "A la plaça de Cal Neguit." I ell axuxava perquè es posés aquest nom: aquí, era el nom conegut, però hi havia aquell concejal que li deien el Conde i per ell es veu que van posar Cela, van volguer posar Camilo José Cela. "¡La ley es la ley, tó!"

Però vui dir: "Jo lluitaré fins que es pugui canviar", encara està amb aquestes ell. Són noms populars i de la realitat.

Si vol que li expliqui la història d'aquesta casa, de Cal Neguit?

Sí!

Doncs miri, aquí el meu besavi... El meu besavi era de Rodonyà, província de Tarragona i va venir de mosso aquí a Barcelona. Llavors, treballant de dia i de nit, va recollir una diners i va comprar unes vinyes aquí a la Torrassa. Llavors s'ho va vendre aquells anys i va comprar amb aquells diners un terreno aquí, a Marina, que és on avui en dia hi ha la Fira de Hospitalet, allò és la finca de Cal Neguit.

Doncs va comprar aquests terrenos i començar a llogar terrenos per aquí. Llavors va llogar aquesta casa aquí al costat i anava agafant terres i terres i terres i llavors va deixar de treballar de mosso i va plantar per ell; i quan ho va tenir tot plantat, va dir: "Bueno, tal dia ens casem. El primer dia de casant-se farem la primera collita...."

Van muntar una parada a la Boqueria i "el primer dia de casant-se serà fer la collita, anar a descarregar i començar a vendre".

I aquí va començar a fundar... Cal Neguit va començar d'aquesta manera.

Això era el seu avi?

El meu avi. I llavors per les joies, va comprar unes joies a l'àvia i va posar una taula de marmol. Encara la tenim allà, ja te l'ensenyaré; mira si en té anys i encara la conservem, era per les joies d'ella.

I així va començar la història d'aquesta casa.

I llavors el seu avi va tenir molts fills?

Sí, tres noies i un noi, aquest noi era el meu avi. Les noies van treballar totes aquí, clar, tota la vida fins que es van casar i el meu avi va ser l'hereu que va continuar. El meu avi va tenir 4 nois, i aquests nois tots treballaven aquí a la casa fins que va venir la guerra civil i llavors, clar, amb la mili i una cosa i una altra es va quedar una mica aturat tot això.

Al acabar la guerra aquests nois es van casar i llavors el meu pare va quedar d'hereu i va continuar tirant tot endavant i ara, pues, ja em toca el turno a mi.

I el seu fill segueix la tradició?

No, el gran va estudiar... és tècnic especialista agropecuari, però no, ell se'n cuida del mercat, de la plaça, d'alguna manera continua.

A la Boqueria tenen vostès?

A la Boqueria.

Ja aniré a veure'l. A on la tenen?

Pues entrant per la Virreina, ara que han tirat els pòrtics a terra, que han posat aquelles columnes, entrant per la Virreina només que preguntis per la parada de Cal Neguit...

Què són, de les primeres?

Ara queda en primera fila, perquè han fet la remodelació. L'ha vist?

Sí, l'he vist.

Entrant per la Virreina, allà a la vora, només que preguntis per la parada de Cal Neguit, ja li diran.

Llavors què té els fills treballant? Un fill a la parada i la seva senyora?

Sí, sí, el fill, la senyora i un dependent que hi ha. Llavors l'altre fill que té 24 anys, està acabant la carrera de filosofia i ara està a punt de començar... té coses entre mans. Ha de començar, no sap encara quina triar.

Així no sap si seguiran la tradició una mica? Un fill sí, no? Si té la parada.

Aquest no, segur, el gran la parada sí, el camp... El futur que hi ha al camp aquí, al Baix Llobregat, tampoc és massa entusiasmant per la gent. No estan massa entusiasmats perquè de la manera que està avui en dia...

Vostè té els mateixos camps que els seus pares i els avis?

No!

Menys, no?

No, perquè ells tenien... Bueno, fa 15 anys que allò era una finca nostra, allò ho van expropiar i llavors vam comprar aquí a Sant Boi.

Això ho han fet varis d'aquí Hospitalet, comprar terrenys més cap allà, cap al Prat, Sant Boi, Viladecans...

Sí, sí, i ara estem a Sant Boi.

I el terreny és semblant? No. O sigui, la terra...

Home, això d'aquí era molt bo, perquè abans tiràvem allà... cada vegada que anava el carro cap al camp, doncs anàvem carregats de fems... Tiràvem l'abono a la terra natural.

Ara, primer que no n'hi ha tant i segon que hi ha altres coses més còmodes de tirar encara que no siguin tan bones.

Sí, avui m'ho deia el teu avi, que hi havien camps també més resistents de lo que es planta també, que ha canviat molt.

Sí, sí, la manera de cultivar també, perquè ara doncs tenim hivernacles i fem producció integrada. Fem la producció integrada, fem cultius més concentrats, coses més concretes.

Què vol dir això?

Vol dir ser respectuós amb el medi ambient.

Ah, sí? Ah, molt bé.

Doncs no es tiren alguns productes determinats perquè...No es fa el tractament fins que verdaderament és necessari. Això està controlat per uns tècnics, i llavors segons quins productes pel medi ambient no es poden tirar, estan prohibits. Hi ha una llista de productes que es poden fer, que no es poden fer...

Són tòxics alguns, no?

Sí, i depèn del depredador, perquè per exemple... Tenim unes cartolines de banda a banda amb uns ous d'un insecte congelats, aquests insectes ho tenim aquí congelats, eh? Es posen al hivernacle, llavors neixen i aquests es mengen la bèstia que pugui, depèn, el pulgó, la mosca blanca, depèn, cada insecte és depredador d'un altre i d'aquesta manera t'estalvies de fumigar.

Per la pol·linització posem borinots.

Ah, sí? Posen borinots?

Sí, fem unes caixes de banda a banda amb borinots i llavors els borinots a les tomaqueres van picant de flor en flor, de flor en flor i se'n van a dormir cap a les caixes i al matí tornen al puesto que van deixar, a continuar.

Ah, sí?

És molt curiós, sí, sí, és curiós.

És bonic, no?

Sí, vui dir, que això avui dia és a base de posar-te al dia i fer coses d'aquestes perquè si no...

I vostè quan decideix canviar el conreu tradicional diguem-ne, i posar aquestes innovacions, i fer hivernacles i tot això?

És que mira, la mateixa evolució t'exigeix fer aquestes coses, perquè si et quedes amb lo de sempre doncs... És en tot, no és en el cultiu, és en tot, o evolucionar o morir, una de dos.

Aquest any hem plantat una hectàrea d'una poma també que prové de tot això integrat també, d'aquestes d'eix central, petites, que van al fil central. És qüestió de posar-te al dia, i si vols continuar: estar al dia, si no malament.

Molt bé per això, perquè tothom té la imatge de que els pagesos és com una manera de ser molt tradicional i a vegades és tot el contrari, no?

No, no, ara hi ha un material molt divers i la manera de treballar i de tot és molt diferent, molt.

I de la vida dels seus avis... vostè se'n recorda de que l'hagin explicat coses de la vida antiga?

Abans treballaven de dia i de nit, de sol a sol, i ara també, perquè miri, jo m'he llevat avui... a dos quarts de cinc ha tocat el despertador i he arribat aquí, a casa, ni he volgut dinar ni res, he arribat aquí a casa a dos quarts de vuit devien ser.

I què ha estat, tot el dia al camp?

Al camp, al camp. Miri, d'aquí he marxar a dos quarts de cinc, ens en hem anat cap a la plaça amb la camió, anem cap allà amb la verdura collita un dia abans, anem cap a la plaça amb la dona, el meu germà i jo, anem cap a la plaça. Llavors descarreguem el camió, muntem la parada i el meu germà i jo ens anem, i a les 8, tres quarts de 8, depèn, anem al camp.

Avui, per exemple, hem plantat tomaqueres i hem estat tot el dia collint i plantant. Hem parat ben bé per esmorzar i 10 minuts per dinar i prou, però vaja, avui sí, però normalment és quasi cada dia. Lo que passa que algun dia ens quedem... cada dia no, eh? Venim aquí però venim aquí, allà a la una o dos quarts de dugues i a tres quarts hem de marxar, a més a més pel trànsit...

Clar, abans tenien els camps aquí darrera i era més fàcil, no?

Anaves a peu.

I vostè se'n recorda d'això? Perquè vostè a quin any va néixer?

45.

Clar, o sigui, bastant després de la guerra.

Sí.

I se'n recorda de lo que explicaven els seus avis d'abans? Devien tenir bestiar, no? No devien tenir res mecànic per treballar els camps.

És clar, és clar, aquí a casa encara hi ha moltes de... Hi havia una vaqueria aquí al costat de casa i a les plantes tiràvem la bassa dels conills, la tiràvem a les plantes amb la regadora barrejat amb aigua; i encara hi ha papers, perquè el meu pare ho guardava tot i encara ho conservo. Hi havia moltes de la guàrdia urbana d'aquí Hospitalet perquè traginaven bassa pel carrer.

La bassa què és, el desperdici diguem-ne així?

Dels conills, dels conills.

Pel menjar de les bèsties i tot això.

Sí, i coses d'aquestes n'hi ha moltes.

I se'n recorda de les festes majors, vostè que em diu que tenien el terrat, bueno, el pati...

Sí, es feia l'envelat aquí, aquí a casa fèiem l'envelat. Llavors ens coneixíem tots, ara vas pel carrer i no coneixes ningú però abans es coneixia tothom. A les festes majors em recordo, aquí a casa mateix venien els metges, amics amb les dones, la família, algun dia venien els metges i els amics dels avis, altre dia venia la família i es celebrava.

Quan la feien la Festa Major? Per Sant Roc era o quan?

No, aquí era per Sant Isidre. Sempre plovia, sempre plovia, sempre plovia!

Ah, sí?

I una vegada sí que me'n recordo que hi havia l'envelat aquí enganxat al pati, aquells envelats que queien així, i algun gos es va enfilat per la teulada sobre l'envelat, era la nit, i les làmpares aquelles feien així...

Clar, i era pel gos.

Sí, sí. Abans era molt maco això de la Festa Major perquè veies... No sé, ara com que cada dia veus Festa Major ja no...

Clar, i es sentia vinculat vostè a la gent de Marina i als altres pagesos?

Si em sentia què?

Vinculat, o sigui, si tenia molta relació amb els altres pagesos d'aquí de La Marina o tenia més relació amb la gent de Santa Eulàlia potser.

Més aviat amb els de Santa Eulàlia, perquè no sé... És que aquí els que érem hortelans era una cosa especial: era un hortelà!

Vostè feia hortalisses.

Hortalissa, sí, era diferent. Els pagesos vivien d'una manera i els hortelans d'una altra.

Ah, sí?

Sí, els pagesos no anaven tan apurats, els hortelans treballàvem de sol a sol, no teníem temps per massa coses. Jo, la veritat, vaig començar a treballar que devia tenir... jo estudiava, feia peritatge, i el meu pare es va posar molt malalt, molt malalt i vaig deixar-ho. Llavors, pues clar, no tenia l'ambient dels pagesos que vivien a baix a

La Marina. A les cases ens coneixíem, però tampoc massa, massa relació. Ara sí, ara ens coneixem tots.

Perquè va allà a lo dels pagesos, no? I perquè estan tots en cooperativa, no?

Sí, sí, jo sóc el secretari d'aquí Hospitalet.

Ah, vostè és el secretari?

Sí, sóc el vice-president de productors de fruita dolça de producció integral del Baix Llobregat. El president és del Prat.

Vui dir, que ara coneixo molta gent, però vui dir, ha sigut ara, però abans no... Coneixia però no... Mon pare sí coneixia tothom, ell tenia relació,+; hi havia joves, que ara no n'hi ha gaires ja de pagesos, perquè d'aquí Hospitalet deu haver-hi... 1, 2, 3, 4, 5, de més joves que jo 5; i després ja més grans, i jo tinc 55 anys, vui dir que...

Sí, sí, hi ha poca gent. Bueno, alguns dels fills sí que continuen, el Mestres, alguns.

El Mestres, el Codina, el Terol, Pujol...

I em sembla que para de comptar.

I l'Elies.

L'Elies i ja està.

Sí, em sembla que prou.

I bueno, han sigut varis, vui dir, de pagesos n'hi havien molts perquè tot eren pagesia i hortelans diguem-ne així.

Llavors vostè ha canviat tot el tipus de producció quasi bé, perquè clar, arribar a fer pomes... vui dir, vostè de quan era menut...

Sí, quan hem agafat lo de Sant Boi –hi ha 6 hectàrees–, allò tot era fruita, tot era fruita; però hi vam arrencar tot, bueno, la meitat, queda la meitat... Ara ens hem engrescat amb lo de les pomes aquestes que són una varietat nova i que venen molt primerenques i mira.

Clar, s'ha d'anar provant, no?

Sí, provant. Home, abans de fer-ho, m'he assessorat bé, perquè ja hi ha la tira que ho fan això, i m'he integrat a dintre de l'opció aquesta i els hi funciona molt bé, dic: "Mira, fem-ho, a veure". I si no, hi ha tantes coses que no van bé... Si no ho proves, no ho saps... tot està tan explotat.

I encara segueixen fent carxofes, bròquils, cols, tot aquest tipus de coses, però integral tot.

No, tot integrat no, aquí encara de moment es fa el tomàquet i la poma. Ara, aquest any ja es comencen més coses ja, però fins ara només fèiem tomàquet i poma. Aquest any ja es comença a fer altres hortalisses, ja.

I les espècies autòctones, diguem-ne així, del Baix Llobregat miren de recuperar-les? Perquè ahir em deien que, per exemple, la col de paperina...

De paperina, nosaltres ens fem la llavor nosaltres.

Clar, a mi lo que m'agrada molt és que encara quedi lo que era de veritat d'aquí, el que passa que es veu que costa molt, inclús de vegades és molt car quan ho vols comprar, no?

No, bueno... Lo que passa que hi ha altres varietats més fàcils que la gent no volen tant, però ja es comença... Com que n'hi ha poca de col paperina, la gent la compra. Nosaltres fem la llavor nosaltres, ja era del meu besavi aquesta llavor i la continuem fent nosaltres, i del bròquil també.

Que és aquell lila?

Aquell morat, sí.

Aquell és maco, maco.

També ho fem nosaltres. I lo altre quasi tot és híbrid ara ja, i produeix molt més, les coses com siguin.

Es veu que aguanta més.

Aquí encara conservem les vidreres de les tendes on fèiem el planter..., però vui dir, que encara ho conservem, i es feia en el planter tot, en el planter es feia tot, tot, tot. Em recordo de les llavors de carbassons..., l'avi feia les llavors, d'esbergínies d'aquelles rodones grosses es feia la llavor, del tomàquet, de tot.

L'avi també; tenia un hort i recordo que en ampolles de vidre anava guardant les llavors perquè s'assequessin...

Per la Candelària ja posava els carbassons en remull, en unes caixes i fent de cavall que la portàvem aquí a casa; doncs posava en unes caixes d'aquelles de peix i ho posava aquí al sol i cada dia a la nit baixaves i a tapar-les.

Quina feinada!

Després aquí al costat, a l'hort, hi posaven el planter de tomaqueres, allà, vui dir, que aquest tomàquet d'avui en dia ja...

Ja s'ha perdut el tomàquet que es feia

Sí, ara ja hi ha varietats híbrides que produeixen molt més.

El que passa que no són tan bones.

Segur que no.

No fan ni la meitat d'olor que feien abans.

No, però avui t'has de posar al dia, perquè si...

És lo que deia, que avui en dia un tomàquet dels d'abans als dos dies a la plaça ja es feia malbé i ara aguanten molt més.

Sí, però n'hi ha de bons també, n'hi ha de bons.

Sí, alguns sí.

Cada any surten varietats noves, cada any, cada any, cada any, cada any varietats noves. Han de ser resistents a virus perquè si no són resistents a virus, t'agafen la malaltia aquesta i se'n va tot...

Quina malaltia? alguna mena de bitxo?

El virus és que comença a assecar-se per dalt i el tomàquet a posar-se tot així rufinat...

I això que diuen que un dia poden desaparèixer per exemple, les llavors, o que s'hauran de comprar, o que hi ha països que estan comprant patents de llavors? Això pot passar o no? Diguem-ne, que no tothom tingui llavors. Per exemple, abans les llavors passaven dels pares... dels avis als pares, tot això...

Com nosaltres.

Sí, i hi ha el perill de que això es perdés?

Bueno, aquestes llavors es perden perquè no rendeixen, perquè nosaltres la col aquesta mateixa la conservem perquè és una col, doncs que té molt valor i que nosaltres en venem moltes, perquè no n'hi ha gaire. Llavors avui dia el tomàquet: no pots guardar tomàquet perquè l'híbrid no es pot guardar.

No es guarda, no? És això el que dic, que potser un dia ens quedem sense verdura perquè sí no...

No, Mare de Déu! Si n'hi ha cases de llavors! Per això no pateixi que n'hi ha, es barallen les cases de llavors, es barallen. No pateixi que sense llavors no ens quedarem, segur que no. Lo que passa que aquelles varietats que teníem abans ja no hi són de cap manera.

Quina llàstima. I què li anava a dir, vostè se'n recorda dels aiguats, quan sortia el Llobregat que arribava fins aquí?

Jo una vegada me'n recordo de venir aquí a baix, on estem ara...

Sí, aquí s'inundava, no?

No gran cosa, no, no, de fet el Llobregat estava bastant lluny.

No se'n recorda, està bastant lluny d'aquí Santa Eulàlia.

La meva dona sí se'n recorda, que vivia cap allà....

Ah, què ella també és de una casa de pagès, la seva senyora?

Sí, ella vivia allà. ella sí se'n recorda i jo com que anava a col·legi... Clar, ella també hi anava al col·legi, però com que vivia allà, ho va viure.

Clar, ella ho va passar, no?

Jo sé que van portar els cavalls aquí a casa, al veure que sortia el riu, van portar els cavalls cap aquí a casa, perquè no tenien pebrots de que passessin això, i m'explicava moltes històries d'aquestes i tal; però vui dir, jo no l'he vist.

I què l'explicaven? Se'n recorda de històries d'això, d'aigua i tal?

Clar, a moltes cases de pagès: "Veste'n: el riu! Que surt el riu!", corrent amb els animals.

Sí, per posar-los en algun lloc que no...

Sí, treure'ls de seguida... A casa l'aigua havia arribat aquí dalt, però horrorós, eh?, vui dir...

I vostès a part de lo que feien de verdura i així i dels cavalls, tenien més animals? Tenien per exemple, gallines...?

Bueno, sí, gallines sí, gallines i conills, vui dir, per allà per casa.

Per casa, sí, per casa.

Cavalls sí, cavalls, inclús porcs, me'n recordo que hi havia porcs aquí, a casa, i unes vaques, però d'això me'n recordo d'una manera molt remota ja, eh?

Clar, perquè vostè era molt petit, i després ja ho van anar traient, o sigui, les bèsties de les cases.

Sí.

Així vostè viu i neix a Santa Eulàlia, com aquell que diu vostè ha vist anar-se'n poblant tot això en pocs anys, no?

Home, això... tant com això tampoc, perquè jo... Clar, s'ha poblat molt, la part d'aquí de Pere Camps, aquí on passa el carrilet, aquí que hi ha els col·legis aquests de l'Aprestadora, ho portàvem nosaltres també.

Ah, també ho portaven vostès.

Ho portàvem nosaltres, sí. I després on hi ha... que hi havia el cine Victoria, ja no me'n recordo d'això ja, però hi havia uns camps, que és allà on hi ha el jardí aquell, com li diuen ara?...

Allà davant de Santa Eulàlia 2.

Ah, sí, sí!

Més cap aquí, allà hi havia un camp molt gran que ho portàvem aquí a casa, després també teníem terra allà, a la barriada de Sanfeliu.

Ah, sí? Allà dalt, sí?

Cap a les cotxeres del metro, també eren d'aquí casa.

Llavors allà què tenien? raïm o així?

Raïms i garrofers, fa 35 anys ja o 40, no me'n recordo, quan van fer les cotxeres del metro, que hi havia raïms i quan anàvem allà era: Mare de Déu! Allà dalt semblava que te'n anaves a l'altra banda del món! Anàvem amb el carro i jo me'n recordo que anava a collir raïms, que fèiem vacances a col·legi i hi havia una pujada per anar a la fonteta aquella i li posàvem uns frenos al carro perquè, clar, no ho havíem fet res, portàvem un estrall i jo què sé lo que fèiem per anar allà.

La gran excursió!

Oi! jo havia vist volcar carros.

Volcava el carro?

Sí, i tant, i tant.

Llavors què feien, collien el raïm i ho deixaven aquí, i feien vi o no?

Sí, aquí a casa, sí, i tant, hi havia trepitjador i tot. Encara hi ha botes aquí a casa, encara hi ha botes.

Llavors el vi se'l feien per vostès, per tenir-ne per tot el any o també ho venien?

Que jo recordi era per aquí casa, normalment.

I amb els garrofers què feien, amb lo que collien dels garrofers?

Per les bèsties, pels cavalls.

I el tritaven o no, o els hi donaven tal qual? Les garrofes les tritaven o no?

No, no, es deixaven assecar...

I llavors ja en tenien per tot el any pels cavalls.

Sí, i tant, i tant. De garrofes sí que n'hi havia moltes per allà.

Sí, sí, tota aquella part era molt seca, a més no s'ha edificat fins fa poc.

Anaven al camp per aquí darrere i tot eren camps. Ara sí que hi ha la Rambla i... però tot allò eren camps.

Els meus avis vivien allà, al carrer Ferran, al costat de Cal Tutusaus, encara hi ha la casa, encara hi viuen allà. Cal Rodon hi havia també per allà, hi havia un bar que era Cal Rodon.

Sí, sí, que feia xamfrà.

Sí, que feia cantonadeta, sí.

Sempre passàvem per allà.

Ah, clar, perquè pujant per la Fonteta amunt cap al barri de Sanfeliu, sí.

Allà a la Fonteta hi havien uns refugis de quan la guerra. Has conegut això?

Sí, ho havia vist, sí, perquè clar, els meus avis són d'allà, de sota el canal, o sigui que... Sí, hi vivia gent també.

Sí, jo me'n recordo de tot això.

Ah, vostè se'n recorda de veure viure gent allà?

Sí, hi havia gent allà, ja ho crec. Per cert, els veníem el raïm, me'n recordo d'haver portat raïm. ????

I no la tenien vallada, perquè abans no es vallava res.

Era tot desnivellat així, era planeta però feia alts i baixos. Mare de Déu! Lo que els interessava era lo d'aquí baix, allò no...

I a l'altra banda d'allà hi havien els horts de la CAMPSA, no sé si se'n recorda. Tenien pou, el meu avi tenia un hort, tenien el secà i avall del canal les ensiams, esbergínies, tot això.

I tant. L'altra dia vaig passar per allà, vaig passar perquè em vaig perdre...

Ha canviat una mica, ha canviat bastant, bastant, eh?

I tant, i tant.

És una pena, eh?, perquè hi havien trossos que m'agradaven molt, eren molt rurals.

No podem anar contra el progrés, és normal això, és normal. No podem aturar el progrés, els pagesos en qualsevol puesto que està lliure... El Llobregat: d'aquí 10 anys no hi serà.

Ho diu en serio? Tot lo que hi ha? Es perdrà l'agricultura del Baix?

I tant, i ara passa l'AVE, de la A-16 amunt ja és tot zona industrial.

I l'AVE acabarà de matar les carxofes que queden, no?

Vas veure l'altre dia l'entrevista de l'AVE que em feien per televisió, que van parlar...

No, no ho vaig veure, no.

Sí, vaig sortir per la televisió.

Vostè?

Sí, a Antena-3.

Ah, que era vostè que es queixava, que sortia als diaris també, queixant-se de lo de l'AVE?

No, no, joestic collint escarxofes... L'altre setmana.

Amb això de l'AVE hi ha un revuelo! Va estar la TV-3, ahir, abans d'ahir. Lo que passa que marxava, que anava a un enterro.

Era un home maquíssim, 10 minuts el vam veure.

I com és? Perquè passa l'AVE expropiaran els pocs terrenys que queden?

Passa pel mig, ho trencarà tot, jo què sé. Després passarà una altra cosa, el desviament del riu, l'aviació també... La Gran Vía la desvien molt més amunt... allà a Viladecans, perquè com que és l'aeroport, la Gran Via destorba.

És la millor terra que hi ha aquesta d'aquí.

Queden 4 raconets.

I vostès no tenen força com pagesos? No, els pagesos no tenen força, no?

Sí, força en tenim, però bueno... És lo que deia, contra el progrés no pots anar-hi i si s'ha de fer, s'ha de fer. si no hi ha més remei...

Llavors què faran? compraran terrenys més amunt encara? Ja no queda gaire cosa, per allà Sant Climent, però ja no és el mateix terreny, no?

No és lo mateix.

Clar, tot lo que és a vora Barcelona, diguem així, és comú, no?

Ha passat aquí; i cap al Prat passa igual per això.

Sí? Al Prat també desapareix la terra?

De mica en mica, clar.

Clar, perquè urbanitzen molt, no? Fan xalets...

Sí, sí, autopistes i urbanitzacions... L'agricultura urbana se'n va, per això lo poc que queda ha de ser concentrat, fer coses específiques, concretes i especialitzar-se. Amb les tensions que deia abans i amb lo poc que hi ha, ha de ser de treure el màxim profit.

I vostè enyora aquesta vida anterior, la vida de pagès o no? O sigui, la vida dels seus pares, per exemple, amb aquells horaris diferents...

Sí, abans un no anava amb aquest neguit que anem ara. Clar que al meu pare li van treure El Neguit...

Sí, oi? I per què? Ho sap per què li deien El Neguit o no?

Perquè era un home que era molt inquiet, no deixava tranquil a ningú; per exemple, venien gent del poble que havia sigut ell, que té família allà... Abans anaven al metge i venien aquí a casa, estaven dos o tres dies aquí o venien a passar dos o tres dies o venien a fer algú recado, alguna gestió i estaven dos o tres dies aquí a casa.

Doncs ell: "A quina hora aneu al metge demà?". "Jo a les 11". "Doncs mira, a les 7 et cridaré i anem aquí a baix a començar a arrencar herba d'aquí o ens ajudaràs a collir la ceba o ens ajudaràs a fer allò o allà..."El Neguit, el Neguit i va quedar: Cal Neguit.

Cal Neguit, clar.

"Anem al Neguit", i va quedar Cal Neguit. A que no ho ha sentit mai Cal Neguit?

No, no ho havia sentit, però clar, jo sóc del Centre, a vegades... Clar, havia sentit només els d'allà, no?

Llavores això, diu que és molt diferent la vida d'ells a la d'avui en dia, no?

Treballaven tant o més que ara, però era una altra manera de treballar, tenien temps de tot. De nit anaven a regar i si regava de nit encara tenia temps de donar un passeig i de sortir i tenien de tot, i no sé, ara vas d'una manera, que es que no ho entenc.

I els que treballaven així de pagès com els seus pares a on es reunien abans? Perquè els de l'Hospitalet Centre diguem-ne tenien el Casino; els de Santa Eulàlia també hi anaven?

No, teníem un Casino aquí al davant.

Ah, el Casino de Santa Eulàlia...

Aquí davant mateix.

Sí, n'he sentit parlar.

És aquí davant, que li deien el Casino encara, al carrer Joaquim Verdaguer, es diu Casino, i tant.

Hi havia molta gent, tenia molts socis?

Sí, sí, i tant, ja ho crec, sí, sí.

Llavors l'envelat que tenien vostès era el del Casino, l'envelat, perquè diuen que a vegades hi havien dos envelats aquí.

Sí, l'avi m'havia parlat de que hi havia dos envelats, el de no sé qui...

El dels pagesos i el dels escombraires potser, o alguna cosa d'aquestes.

No, no hi havia cosa política em sembla, em sembla, eh? Feien dos envelats . L'avi sí que m'ho explicava de vegades, però ja no he coincidit amb això, eh?

Clar, vostè és molt jove.

Però els pagesos i els escombraires anaven junts, no?

Sí, potser sí, que eren els rics, però llavors no sé si uns altres devien fer envelat.

Jo sé que n'hi havien dos una temporada.

Sí, sí, sí, una temporada n'hi havien dos.

Abans de la guerra, segurament al temps de la República o alguna cosa d'aquestes.

Sí, hi havien dos envelats, un de republicans i els de dreta em sembla que era. M'havien parlat d'això.

I així els seus avis anaven a Casino, eren dels que hi anaven... perquè són pagesos.

Sí, al Casino... hi han hagut tantes coses aquí.

I vostè es relacionava amb gent del món pagès, diguem-ho així, els seus amics, amb els que sortia de jovenot i tot això? Perquè a vostè també el fan estudiar, vui dir, que ells no pensen que vostè ha de seguir la vida pagesa, sinó que vostè va estudiar, no?

Jo vaig estudiar fins que el meu pare es va posar malalt, va tenir una diabetis i va estar dos anys, ja l'he dit, entre la vida i la mort, i llavors vaig deixar d'estudiar i em vaig dedicar a... Vaig començar al camp ????? , que no m'agradava, eh?, però de seguida vaig agafar afició perquè havia de fer-ho per nassos i miri, ara m'agrada.

I què volia estudiar vostè?

Pèrit agrícola.

Ah, pèrit agrícola, o sigui, estava relacionat amb el camp. Havia començat el primer curs. Les bèsties m'agradaven molt a mi, però el camp... m'agradava, però vui dir, no pensava pas fer de pagès.

És el seu fill el que és pèrit, no? El seu fill ha estudiat pèrit agrícola, o sigui, que també li agrada.

Sí, però el camp no ho crec, eh?

No el veu.

No, no li agrada massa el camp, hi va si li ve de gust, i si l'agrada, pues mira, està allà.

I als seus pares els va sentir parlar de la guerra civil i tot això?

Sí.

I què deien? Perquè es va muntar una cosa que es deia l'Agrícola Col·lectiva, que estava...

La Col·lectivitat, sí.

I què deien?

Pues mira, que van col·lectivitzar-ho tot... Que l'Agrícola deia: "Vinga, tu avui has d'anar a treballar allà. Tu a l'altra banda"; i a cadascú l'enviaven a un puesto diferent.

I no van tenir por? Perquè a alguns pagesos sí que els van amenaçar, perquè es pensava que tradicionalment la gent pagesa eren de dretes. Llavors, clar, a alguns els hi van fer un paseillo o tot això. A la seva família no els hi va passar res?

No, no, aquí a casa no.

No li han dit, no?

El meu avi era agricultor i era molt bon home, era molt amic de tothom i al carrer hi havia gent bastant provocada per això; però eren amics d'ell, tothom. Era amic de tothom, de tothom, de tothom, i la meva àvia aquí a casa li donava menjar a tothom. Mare de Déu!

Ah, sí? Sobretot a la postguerra, no?, després de la guerra.

Sí, tothom venia a buscar aquí a casa, sempre. Era molt bona dona, molt, molt eixerida.

I què donava, verdura?

De tot, de tot.

Perquè el pa s'ho feien vostès o no?

No, no.

Algunes cases de pagès com que tenien blat.

A La Marina sí, però aquí no.

Vostès no, vostès ja anaven a Santa Eulàlia, a més tenen el mercat aquí al costat pràcticament.

La farina la portàvem aquí al forn, a la panaderia. Els donàvem la farina i ells ens donaven el pa.

Perquè vostès tenien una mica de blat, tenien algun lloc que cultivaven una mica de blat.

Sí, el meu pare feia blat, llavors li portàvem la farina, d'això sí que me'n recordo, i ells ens donaven el pa.

Feien el pa i de vegades es quedaven una part i llavors feien el pa...

A casa, el meu avi era amic de tothom, tothom, pels favors que havia fet a gent; encara és gent que encara, de vegades t'ho trobes i ho diu. Ho van passar molt malament, els hi cobraven el lloguer...

Per això era una gent que era amic de tothom, no van destacar mai ni per una cosa ni per una altra, sempre han sigut... i el meu pare també, un tros de pa.

El recorda molt al seu pare? Va dir que va morir quan vostè era molt jovenet, no?

No, mon pare no, mon pare fa tres anys que és mort.

Ah, o sigui, que va sobreviure, va estar malalt però va sobreviure.

Sí, i tant, va passar dos anys molt malalt. Després es va recuperar, però va estar molt delicat; i ara feia dos anys que estava la mar de bé i va agafar una angina de pit.

Llàstima, m'hagués agradat fer-li l'entrevista, perquè devia recordar moltes coses.

Sí, li hagués explicat moltes coses.

És clar, algunes persones grans tenen molts records.

Clar, jo hi ha moltes coses que m'han explicat. Jo ja he viscut l'època...

De darrere, tot el canvi industrial, perquè vostè devia veure tot aquest canvi industrial, el Polígon Pedrosa que era on vostès tenien tot això, ha vist créixer Bellvitge també, la zona industrial, la Zona Franca...

La Zona Franca... tot allò era fantàstic, home! l'agricultura... Era la terra més fèrtil d'Europa allò, eh? He llegit en varis llibres que era la terra més fèrtil d'Europa, la Zona Franca i tot això d'aquí, i com més amunt, el Polígon Pedrosa i els terrenos de cap aquí, tot això d'aquí casa, llavors es plantaven els tomàquets allà a l'abril i aquí plantàvem al mes de març ja. I les patates! allà a baix es plantaven les patates al gener o el febrer. I me'n recordo que cap a l'envelat, la Festa Major era el 15 de maig, l'envelat el tenien de fer ja 15 dies abans... o sigui, a primer de maig ja collíem patates aquí, perquè per fer l'envelat s'havien de treure i anàvem a collir patates, però les patates fetes allà a baix no es podien collir al menos fins maig o juny, al menos fins juny.

O sigui, que aquesta terra era més bona que la de La Marina.

Si, no hi feia tan de fred.

I les seves terres tocaven al mar? Aquestes que estaven aquí al Polígon Pedrosa i tot això? Quasi tocaven al mar, no?

No, no tocaven... per arribar a la Zona Franca...

Ah, clar, que llavors hi ha la Zona Franca, clar.

Hi ha la Zona Franca, el tros de sota la Gran Via mateix.

Sí, sí, pensava que era més cap allà.

No, a sota la Gran Vía.

I les terres d'aquí també els hi van expropiar, perquè vostès eren arrendataris de les terres, no?

No, a Pedrosa érem els propietaris.

Ah, eren propietaris, i els hi van expropiar també, no?

Ens van expropiar, sí.

I això ho recorda o no? Perquè era molt petit vostè.

Recordo coses com... quan les inundacions de Rubí, la riada de Rubí. Te'n recordes de la riada de Rubí, que van haver-hi morts i tot això? Doncs encara hi era Franco, doncs ens van expropiar les terres per fer vivendes pels damnificats aquells. Allò va durar 20 anys d'aquella manera, ni podies fer ni res. Després van fer zona industrial, però encara sense poguer... sense definir-se. Llavors van dir que si... Al venir la Generalitat, llavors van demanar el traspàs del Ministeri de la Vivenda... No, no van fer zona industrial, llavors era pels damnificats...

Llavors quan va passar a la Generalitat... el Ministeri de Vivenda va passar a la Generalitat, al departament de Generalitat. Allavors vam fer una associació de propietaris i amb la Generalitat vam començar a negociar, negociar, negociar i van passar molts anys, molts anys, molts anys perquè... Això fa 15 anys! 15 anys des de que això es va solucionar, i a la Generalitat això va ser una "merienda de negros". Hi ha hagut gent que els hi han donat molts quartos, gent que els n'hi han donat poc i gent que encara no ha vist res. Tampoc no es va cuidar massa.

Va ser molt desigual, no?

Hi ha hagut arrendataris que els hi va donar molts diners, hi ha hagut arrendataris que no, o sigui, que van negociant d'un en un i jo no ho trobo bé això perquè el que no tenia capacitat per negociar, se'n va anar a prendre pel sac.

Llavors van fer un arreglo, una expropiació, una espècie d'arreglo: el 60% del terreno per a la Generalitat, el 20% per zona d'equipaments i el resto per propietaris, se'n van quedar molt poca cosa, molt poca cosa. Clar, teníem molts metres, i tot plegat no res. Allò va ser una "merienda de negros".

Així vostè va estar al tanto de tota aquesta cosa, no?

Sí, sí... vam estar lluitant molt i a última hora vam poguer treure... ho teníem expropiat del tot i encara es mantenia la Generalitat, vui dir, que ja està bé, i a última hora vam poguer treure alguna cosa, però vui dir, dintre de tot no res.

I què han fet al final? O sigui, han fet la Fira aquesta...

La Fira.

I no han fet vivendes.

No, vivendes cap ni una. Han fet la Fira, han fet zona industrial... Lo que era nostre és ara la Fira, zona industrial, i em sembla que hi ha una zona que és per vivendes, cap allà..., molt poca cosa, molt poquet, i ara han de fer un Pryca també. El Pryca té un terreny comprat allà, que el té a la Gran Vía, allà a Amadeu Torner.

Ah, clar, on hi ha molta vivenda.

Està edificat ja, eh?

Sí, sí, sí, Déu n'hi do! Bé, hi ha alguna cosa que vulgui explicar que no li hagi preguntat, diguem-ne així, sobre la vida pagesa o així o sobre els hortelans? Perquè vostè de festes de quan era petit relacionades amb els hortelans es recorda? Per exemple, les festes de Sant Antoni.

Sí, a Sant Antoni anàvem a guarnir els cavalls i la gent es mudava molt...

Feien els Tres Tombs, no?

Sí, feiem els Tres Tombs també, i per Sant Isidre també feien ofici a Santa Eulàlia. Feien un ofici els pagesos, i aquest ofici encara fa un parell d'anys que el feien. No sé si encara el fan ara, però fa dos anys encara el feien, no fa gaire, no.

I després romeries també en feien o no?

Romeries? Bueno, Montserrat.

Montserrat. I quan hi anaven els de Santa Eulàlia, perquè els de Hospitalet hi anaven cap al setembre o així.

Els pagesos anàvem a Montserrat a agafar la panera... Quan era? Al novembre.

Al novembre em sembla, no?

Novembre, sí.

Això m'ha dit el Salvador, ells encara hi van a vegades.

Fa dos anys encara vam fer panera, l'any passat ja no s'ha fet, però fa un parell d'anys ho vàrem fer.

I per què? Cada vegada en queden menys.

Perquè era cada vegada més difícil, la gent es fan grans i no sé què, i s'havia d'anar a portar la panera en cotxe o en furgoneta i... Saps què? S'ha acabat!

Llàstima, perquè jo algun any havia coincidit d'estar a Montserrat i veure-ho i era preciós, era espectacular, era molt maco.

Jo només m'hi he ficat un any, però a la panera cada any hi anava. A Montserrat un any perquè coincidia en dissabte i tinc feina.

Clar, els pobres pagesos ni les festes poden fer.

Abans era festa a les Festes Majors, es feien els Tres Tombs, per Sant Antoni hi havia... Sant Isidre, la Festa Major i a més a més Sant Isidre que era el patró dels pagesos, però ara, ara s'ha perdut ja.

Bé, doncs.. si vol afegir alguna cosa que li sembli que és important.

Es que jo no sabia de què anava tot això...

Diu que se'n recorda de les novatades, no?

Es veu que llogaven uns nois... m'ho explicava l'avi això, eh? vui dir que... Deien: "Bueno, aquesta nit hem d'anar a..." Hi havien aquí uns feixos de canya... Animalades d'aquestes, vui dir, disfrutàvem fent aquestes coses.

"Aquesta nit hem de fer farinetes", i agafaven una perola grossa i posaven guix i deien: "Fins que estigui ben amasat". Novatades d'aquestes...

Això s'ho feien entre els mossos?

Sí, els mossos, entre ells s'ho feien, eh?

I després em diu que el seu avi li deia que arribava aquí el tramvia amb cavalls.

Tirat amb dos cavalls, li fotien dos cavalls tirant. Era el tramvia, abans anava amb cavalls, m'ho explicava: fins aquí els burots, la riera.

I em deia: "Tu, a l'avi agafa'l un dia...", que per sort tinc moltes coses escrites, "agafa l'avi i que et vagi explicant coses antigues i apunta-t'ho". I encara tinc coses escrites.

Clar, perquè és molt bonic.

L'avi m'explicava coses...

CARA B:

Què diu, que li sabia greu?

A l'avi li van treure el mot aquest de Cal Neguit i li sabia greu que li diguessin Cal Neguit. I una vegada va anar a comprar un cavall i el van fer portar aquí a casa i: "A on és?". "A Cal Neguit". "Escolti, és aquí Cal Neguit"?, amb el cavall. Diu: "No, aquí no és Cal Neguit". "Aquest cavall l'ha comprat aquest senyor de Cal Neguit". "Cal Neguit és a Hostafrancs".

I va fer anar amb el cavall fins a Hostafrancs un altre cop, i a última hora va dir que no era Cal Neguit! "És clar que vaig dir que no, perquè estic tip de que diguin Cal Neguit!" Això el meu besavi. En canvi el meu avi ja no li sabia greu.

Perquè s'acostumen, no?

Sí, i a aquest carrer si venia algú: "On és Cal Neguit?" Pregunta-li a qui vulguis que sabien on era Cal Neguit. En canvi Cal Ferrer, Cal Pepet, no ho sabien. Molta gent es pensa que ens diem Neguit d'apellido".

Clar, al final perd el sentit.

"Escolti senyor Neguit". Jo quan era petit també m'empipava, ara no em sap greu perquè vui dir, no és que... hi ha mots d'aquets que són més antics que Cal Negui.

Em diu que hi havia "Cal Bruixa"?

"Cal Bruixa".

I on era "Cal Bruixa"?

"Cal Bruixa" estava al carrer Aprestadora... cap aquí a baix, d'Aprestadora.

I sap per què li deien Cal Bruixa?

No ho sé.

Era un mot, no?

Era un mot, i tant! Inclús el noi aquest de la família va dibuixar una escombra... pel nom va dibuixar una escombra a Cal Bruixa.

Després hi ha Cal Matacavalls.

Ah, sí? Aquest no el coneixia tampoc.

Sí, Cal Matacavalls, després hi ha..., i què més hi ha?... No sé.

Ara no se'n recorda. I té relació amb ells? Sí, no? La majoria de persones...

Sí, sí, sí.

Perquè encara estan relacionats amb l'agricultura o ja no?

D'aquí Santa Eulàlia... tenen terra a Sant Boi, qui té una miqueta de terra, i ja, aquí a Santa Eulàlia no hi ha ningú més de pagès. En queden dos o tres. però estan retirats del tot ja.